

УДК 657.37 : 657.6
ББК 65.052.9(4Укр)2

**ДЕРІЙ Василь Антонович, д.е.н., доцент,
завідувач кафедри аудиту, ревізії та аналізу,
ДЕРІЙ Марія Василівна,
к.е.н., старший викладач
кафедра обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет**

ОБЛІКОВІ ТА АНАЛІТИЧНІ КОМПОНЕНТИ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇХ РОЛЬ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Визначено дефініції понять “соціальний облік”, “соціальний аналіз”, “соціальна звітність” та розкрито їх значення для розвитку бізнесу. Зіставлено моделі корпоративної соціальної відповідальності й обліку з метою створення нових моделей. Досліджено мету, завдання, проблеми та перспективи розвитку соціальних аспектів обліку й аналізу. Проведено детальний аналіз економічних, екологічних, соціальних показників звітності за GRI. Сформовано пропозиції щодо подальшого розвитку соціальної (нефінансової) звітності, виходячи з інтересів підприємців і держави.

Ключові слова: соціальний облік, соціальний аналіз, нефінансова (соціальна) звітність, соціальна модель, економічні, екологічні, соціальні показники.

Табл. 5. Літ. 10.

Постановка проблеми. Фінансова звітність застосовується кожним підприємством і є обов’язковою при здійсненні будь-якої господарської діяльності. Натомість нефінансова (соціальна) звітність – це новий об’єкт для досліджень та не регулюється на законодавчому рівні. Фінансова звітність може надавати інформацію про фінансовий результат діяльності підприємства, а саме прибуток, що і є основною метою підприємницької діяльності та фундаментальним завданням економічної науки. Проте є ще й інша мета економіки – це соціальний ефект, який не менш важливий для розвитку новітнього суспільства й вимагає нових критеріїв людської поведінки. Водночас із фінансовим обліком й аналізом з’являються поняття “соціальний облік” та “соціальний аналіз”, які і досі не визначені на законодавчому та на науковому рівнях, а тому така тема є актуальною для дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості корпоративної соціальної відповідальності, її моделювання, а також специфіку ведення соціального обліку й аналізу нефінансової звітності досліджували вітчизняні і зарубіжні вчені О.Брінцева, О. Герасименко, О.Грішнова, Д. Гровсер, О.Даниленко, А. Д’амато, В. Єлагін, В. Євтушенко, В. Жук, Б.Ільченко, А.Колот, С. Король, Ф. Котлер, Г. Назарова, М.Шигун та інші. Проте, ці вчені мало уваги приділили соціальному обліку і аналізу, що дає нам підстави розвивати дослідження у даному напрямку.

Мета статті полягає у визначенні суті і значення соціального обліку й аналізу при формуванні нефінансової звітності підприємства. Облікові й аналітичні компоненти нефінансової звітності підприємств практично, не досліджені, тому наші наукові пошуки були спрямовані саме у такому руслі з метою чіткого окреслення проблеми із наступним її аналізом, оцінкою і визначенням напрямків розв’язання.

Основні завдання: провести моделювання корпоративної соціальної відповідальності з точки зору соціального обліку; визначити мету, завдання, проблеми та перспективи розвитку соціального обліку й аналізу; здійснити аналіз застосування нефінансової звітності вітчизняними підприємствами; сформулювати пропозиції щодо компонент розвитку соціального обліку й аналізу. Тут важливо, щоб мета і основні завдання соціального обліку, звітності й аналізу були реалізовані не лише на теоретичному рівні, а і на практичному.

Виклад основного матеріалу. Використання нефінансової звітності у практичній діяльності кожного підприємства має низку переваг, до яких варто віднести наступні: правдивість відображення даних у системі бухгалтерського обліку, збільшення аудиторії покупців; підняття рейтингу і бренду фірми на зовнішньому ринку, залучення нових інвесторів. Правда тут постає питання: чи можливо у повній мірі реалізувати на практиці усі ці переваги? На підтвердження наших слів, зауважимо, що особливістю нефінансової звітності є те, що вона спрямована не лише на економічні показники, а й екологічні й соціальні, яким раніше не приділяли належної уваги при веденні підприємницької діяльності. Застосування таких двох груп показників (екологічних і соціальних) ефективно впливатиме на першу (економічну), яка, по суті, відображається у фінансовій звітності. Переваги нефінансової звітності добре відчули зарубіжні підприємства, а вітчизняні – лише починають впроваджувати у практику своєї діяльності такий досвід.

До 2015 року великі та середні компанії Організації економічного співробітництва та розвитку і великих країн, що розвиваються, зауважує Б. Кеслер, повинні звітувати про свою екологічну, соціальну та управлінську продуктивність, а якщо вони цього не робитимуть, то повинні пояснити чому [9]. Досліджуючи міжнародну практику О. Герасименко засвідчує, що дієвими інструментами управління соціальною відповідальністю є ведення соціального обліку і складання нефінансової звітності про результати виконання соціальних програм та доведення їх до зацікавлених сторін [1, с. 40].

Управління соціальною відповідальністю у кожній країні здійснюється шляхом розробки відповідних моделей корпоративної соціальної відповідальності. Такі моделі, за переконанням О. А. Грішнєвої, можна виділити у п'ять основних: Американську, Британську, Канадську, країн ЄС, Японську [8, с. 64-68], виокремлюючи зокрема Канадську, як одну із найуспішніших. До них вважаємо за необхідне додати ще дві: Латиноамериканську модель (яка потребує розвитку) та глобальну (без якої в сучасних умовах неможливо обійтись). Так у Латинській Америці, вважає В. Жук, суб'єктами соціального підприємництва неприбуткові організації [2]. Вважаємо, що така точка зору потребує коригування і, швидше за все, свідчить про традиційні погляди на розвиток підприємницької діяльності, обліку, аналізу. Що ж до моделювання обліку, то тут стандартно виокремлюють такі основні моделі як англо-американська, континентальна, південноамериканська та інтегральна модель ООН. Деякі вчені виокремлюють і інші. Спробуємо зосередити увагу саме на таких найбільш вагомих моделях та зіставимо їх із моделями корпоративної соціальної відповідальності (табл. 1).

На жаль української моделі корпоративної соціальної відповідальності не виокремлюють, оскільки у нас розвиток соціальної відповідальності, а тим більше соціального обліку, звітності й аналізу перебуває на початковій стадії. З іншого боку, така ситуація дає змогу врахувати найбільш позитивні моменти відомих моделей та уникнути потенційних ризиків. Виходячи із цього вважаємо за необхідне виокремити певні теоретичні і практичні засади функціонування соціального обліку й аналізу в Україні, зокрема вказавши на їхню мету, завдання, проблеми і перспективи розвитку тощо (табл. 2).

Таблиця 1

Моделювання корпоративної соціальної відповідальності в обліку

Країни	Моделі КСВ	Моделі обліку	Рівень застосування нефінансової звітності
США, Велика Британія, Канада	1. Американська	1. Англо-американська	Високий рівень застосування на добровільних засадах (США) і шляхом державного стимулювання (Британія, Канада, країни Європи, Японія)
	1. Британська 2. Канадська		
Країни ЄС, Японія	3. Європейська	2. Континентальна	
	4. Японська		
Країни Латинської Америки	6. Латиноамериканська (пропозиція)	3. Південноамериканська	Низький рівень застосування
<i>Різні країни світу</i>	<i>7. Глобальна модель (пропозиція)</i>	<i>4. Інтернаціональна модель ООН</i>	<i>Високий рівень використання показників за GRI у розвинених країнах</i>

Джерело: розроблено авторами за даними [8].

Виходячи із мети і завдань соціального обліку та аналізу, спробуємо дати визначення таких термінів як «соціальний облік», «соціальний аналіз» та «нефінансова (соціальна) звітність».

Таблиця 2

Теоретичні і практичні засади функціонування соціального обліку й аналізу

Засади	Соціальний облік	Соціальний аналіз
Мета	Формування нефінансової звітності для одержання соціального ефекту	Прогнозування показників нефінансової звітності на наступні періоди для одержання вигод підприємством, державою
Завдання	Збір, обробка, передача інформації про економічний, екологічний та соціальний стан підприємства, його працівників та зацікавлених сторін	Порівняння фактичних і планових показників нефінансової звітності; проведення факторного та SWOT-аналізу за кілька років; надання пропозицій щодо застосування тих чи інших показників в конкретному підприємстві
Етапи виникнення у господарському процесі	Неопосередковано може виникати у процесі всіх етапів господарської діяльності	Не стосується безпосередньо господарського процесу, а виникає наприкінці формування звітності
Проблеми і перспективи розвитку	Форма нефінансової звітності має бути обґрунтована більш точними цифровими даними, а не лише посиланнями на відповідні сторінки звіту. Деякі показники можна було б переносити із фінансової звітності	Відсутність високих рівнів А і А+ при проведенні звітності за GRI; розробка спеціальних вітчизняних методів оцінки й аналізу нефінансової звітності із врахуванням вимог вітчизняного бізнесу та законодавства
Переваги для підприємств, що застосовують	На даний момент не має. Варто було б зменшити відсоток сплати податків підприємств, що отримують рівень А чи А+ при формуванні нефінансової звітності за GRI	Покращення показників продуктивності праці. Збільшення рівня прибутку шляхом залучення нових інвесторів та покупців

Джерело: розроблено авторами самостійно.

Соціальний облік – це перманентний процес формування і надання користувачам інформації про економічний, екологічний, соціальний стан підприємства з метою залучення нових інвесторів та покращення внутрішнього клімату.

Соціальний аналіз – це системне дослідження внутрішніх і зовнішніх факторів розвитку підприємства, що мають суттєвий вплив на економічні, екологічні та соціальні показники.

Нефінансова (соціальна) звітність – це звітність підприємств, що базується на показниках його економічного, екологічного або соціального розвитку чи конкретних заходів такого ж спрямування.

Соціальна звітність за нинішніх умов є до певної міри “відірваною” від фінансової, що не зовсім добре. Частина економічних показників в автоматизованому режимі могла б використовуватись водночас із фінансовою звітністю, оскільки вона містить низку показників, що частково стосуються соціального ефекту (табл. 3).

Виходячи із даних таблиці 3 у чотирьох формах фінансової звітності використовуються статті, пов’язані із соціальними заходами.

Таблиця 3

Показники фінансової звітності підприємств, що частково стосуються соціальної відповідальності в Україні

Назва статті (рядок у відповідній формі фінансової звітності)	В якій мірі стосується соціальної відповідальності
Форма 1 Баланс	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: з бюджетом (рядок 1135)	Підприємство забезпечує свою соціальну підтримку зі сторони держави
Поточна кредиторська заборгованість за: розрахунками з бюджетом (рядок 1620)	Підприємство надає свою соціальну підтримку державі
розрахунками зі страхування (рядок 1625)	У випадку безробіття чи нещасного випадку із працівником
розрахунками з оплати праці (рядок 1625)	Якщо йдеться про виплату зарплати інвалідам, багатодітним матерям
Форма 2. Звіт про фінансові результати	
Відрахування на соціальні заходи (рядок 2510)	Якщо йдеться про елементи витрат, пов’язаних із соціальним забезпеченням працівників
Форма 3. Звіт про рух грошових коштів	
За прямим методом: Повернення податків і зборів (рядок 3005); Відрахувань на соціальні заходи (рядок 3110); Зобов’язань з податків і зборів (рядок 3115)	Всі ці статті свідчать про соціальні заходи, пов’язані із сплатою чи поверненням податків, відрахувань на соціальні заходи, які спрямовані на допомогу державі та соціальний захист державою підприємства й незахищених верств населення
За непрямим методом: діяльність до оподаткування (рядок 3500); сплачений податок на прибуток (рядок 3580)	
Форма 5. Примітки до річної фінансової звітності – містить значну кількість статей, що неопосередковано стосуються соціальної та екологічної сфери	

Джерело: розроблено авторами самостійно.

Як зауважує С. Король, не існує однозначної думки щодо загальної назви звітів про різні аспекти соціальної відповідальності бізнесу. У світовій та вітчизняній практиці використовуються такі дефініції, як “соціальний звіт” (Social Reporting), “звіт із корпоративної соціальної відповідальності” (Corporate Social Responsibility Reporting), “звіт

із корпоративної відповідальності” (Corporate Responsibility Reporting), “Звіт із прогресу” (Corporate Responsibility Report) та інші [4, с. 104]. Із усіх перелічених вище звітів, найдосконалішим видом нефінансової звітності є GRI (Глобальна ініціативна звітність), до переваг якої віднесемо наступні:

- нефінансові звіти за GRI оцінюються за шкалою якості від С до А+ (С; С+; В; В+; А; А+);
- мають набір статей, котрі підприємство обирає самостійно;
- складаються із обов’язкової та необов’язкової частини (тут необов’язкова свідчить саме про точність і правдивість оцінки економічної, соціальної та екологічної складових нефінансової звітності).

Виходячи із даних таблиці 3, у чотирьох формах фінансової звітності використовуються статті, пов’язані із соціальними заходами.

В Україні звіти корпоративної соціальної відповідальності із кожним роком набирають більшої популярності. Виконавчий директор Центру Корпоративної соціальної відповідальності зазначила, що збільшення кількості нефінансових звітів компаній (з 15 у 2011 році до 35 у 2012 році) вказує на поширення практики КСВ серед українських компаній. Найкращі звіти 2012 року: “Арселор Міттал Кривий Ріг” (1 місце), звіт Platinum Bank (2 місце), звіт “Галнафтогаз” (3 місце) [3; 6-7; 10].

Пропонуємо розглянути корпоративні соціальні звіти цих компаній щодо їх оцінки за GRI (табл. 4).

Таблиця 4

**Рівень застосування звітності GRI серед українських компаній
у 2011 – 2012 рр.**

Рівень застосування звітності GRI		ПАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг”		Platinum Bank		Концерн “Галнафтогаз”	
		2011 р.	2012 р.	2011 р.	2012 р.	2011 р.	2012 р.
Обов’язкова	Самодекларація	В+	-	В	В	-	С
Можлива	Перевірка третьою стороною	В+	В+	-	-	-	-
	Перевірка GRI	-	-	-	-	-	-

Джерело: розроблено авторами за даними [3, 6-7, 10].

Як бачимо з таблиці 4, жодне із підприємств не має оцінки А або А+, що дає підстави для подальшого підвищення якості звітності. Так у корпоративному соціальному звіті концерну “Галнафтогаз” не зазначено оцінки за GRI, натомість у 2012 р. звітність складена за GRI стала доступною для зовнішніх користувачів, правдивою і без зайвих прикрас даних. У наступній таблиці показана форма за якою складали звіти відповідно до вимог GRI зазначених вище підприємств (табл. 5).

Отже перевагою нефінансової звітності є те, що вона немає стандартної форми. Проте звести загальні показники по різних підприємствах через це дуже складно. Вважаємо, що звітність за GRI є найдосконалішою серед різних видів звітності, адже передбачає набір статей, які підприємство має право обирати самостійно й оцінює кожне підприємство за відповідною шкалою. Така система забезпечує максимальну свободу підприємствам у формуванні нефінансової звітності та дає змогу здійснювати об’єктивне оцінювання конкретного підприємства.

Що ж до негативів у формуванні нефінансової звітності підприємств, то варто зазначити, що серед лідерів тут виступають великі підприємства, натомість малим варто покращувати свою соціальну відповідальність, що дасть змогу їм залучати більше покупців, інвесторів та виходити на нові ринки збуту продукції, товарів, робіт і послуг.

Таблиця 5

Форми нефінансової звітності за GRI, що застосовують вітчизняні підприємства

Розділи при формуванні звітності за GRI	Рядки звітності, що використовуються підприємствами:		
	ПАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг”	Platinum Bank	Концерн “Галнафто- газ”
1	2	3	4
1. Стратегія організації (рядки 1.1 -1.2),	+	+	+
2. Характеристика організації (рядки 2.1 -2.10),	+	+	+
3. Параметри звіту (рядки 3.1-3.13),	+	+	+ крім рядків 3.13
4. Управління, зобов’язання і взаємодія із зацікавленими сторонами (рядки 4.1 - 4.17),	+	+	+ крім рядків 4,17
Показники результативності:			
1) економічна результативність (ES 1- 8 або EC 1-8)	ES 1, 5, 8	EC 1, 4, 5, 6, 7, 8	EC 1, 5, 7, 8
2) екологічна результативність:			
енергія (EN 1-7)	EN 3, 5	EN 1, 7	EN 2, 4, 5, 6, 7
вода (EN 8-9)	EN 8, 9	-	-
біорізновиди (MM 1, 2)	MM 1, 2	-	-
викиди, відходи (EN 16-26)	EN 16, 18, 20, 21, 22, 26	EN 26	-
загальні (EN 30)	EN 30	-	EN 30
3) соціальна результативність			
зайнятість (LA 1-3)	LA 1-3	LA 1-3	LA 1-3
взаємовідношення працівників і керівництва (LA 4-5; MM 4)	LA 5; MM 4	LA 4, 5	LA 4
здоров’я і безпека на робочому місці (LA 7-9)	LA 7, 8, 9	LA 7, 8,	LA 8, 9
навчання і освіта (LA 10-12)	LA 10, 11	LA 10, 11	LA 10, 12
різноманітність і різні можливості (LA 13-14)	LA 13	LA 13	LA 13, 14
Права людини (HR 3 – 9)	HR 3 - 8	HR 4 – 7	HR 4 , 5, 9
Взаємодія із співтовариством (SO 1-8)	SO 1-3, 5	SO 4-8	SO 2, 3
Відповідальність за продукцію (PR 3-9)	PR 3, 5	PR 5, 9	PR 3, 5, 6, 8
Підходи менеджменту в секторі послуг (FS 1-16)	-	FS 1, 16, 14	-

Джерело: розроблено авторами за даними [3, 6-7, 10].

Висновки. Особливістю нефінансової звітності є те, що вона спрямована не лише на економічні показники, а й екологічні й соціальні, яким раніше не приділяли належної уваги при веденні підприємницької діяльності. Застосування таких двох груп показників (екологічних і соціальних) ефективно впливатиме на першу (економічну), яка по суті, відображається у фінансовій звітності. Соціальний облік – це перманентний процес формування і надання користувачам інформації про економічний, екологічний, соціальний стан підприємства з метою залучення нових інвесторів та покращення внутрішнього клімату між працівниками. Соціальний аналіз – це системне дослідження внутрішніх і зовнішніх факторів розвитку підприємства, що мають суттєвий вплив на економічні, екологічні та соціальні показники. Нефінансова (соціальна) звітність – це звітність підприємств, що базується на показниках його економічного, екологічного або соціального розвитку чи конкретних заходів такого ж спрямування.

В Україні звіти корпоративної соціальної відповідальності із кожним роком набирають більшої популярності. Перевагою нефінансової звітності є те, що вона немає стандартної форми. Проте звести загальні показники по різних підприємствах через це дуже складно. Звітність за GRI є найдосконалішою серед різних видів звітності, адже передбачає набір статей, які підприємство має право обирати самостійно й оцінює кожне підприємство за відповідною шкалою. Що ж до негативів у формуванні нефінансової звітності підприємств, то варто зазначити, що серед лідерів тут виступають великі підприємства, натомість малим варто покращувати свою соціальну відповідальність, що дасть змогу їм залучати більше покупців, інвесторів та виходити на нові ринки збуту продукції, товарів, робіт і послуг.

Перспективні дослідження розвитку нефінансової звітності могли б забезпечити: розробку в уже існуючих програмних забезпеченнях модулів для формування нефінансової звітності. Зокрема, модуль “Нефінансова звітність” міг би вибирати окремі, запропоновані вище показники фінансової звітності, і враховувати їх у не фінансовій; офіційне трактування понять “соціальний облік”, “нефінансова звітність”, “соціальний аналіз” у відповідних нормативно-правових актах України; здійснення низки заохочень з боку держави (пільг, зменшення податкових ставок) для підприємств, що формують нефінансову звітність на високому рівні. Такі заходи є вимогою часу для формування нової вітчизняної моделі обліку й аналізу корпоративної соціальної відповідальності, що є необхідною умовою для використання з метою: покращення якості продукту; захисту працівників, соціально незахищених верств населення; збереження навколишнього середовища; підняття бренду фірми; залучення нових покупців й інвесторів, що загалом призведе до збільшення прибутків підприємства.

Список використаних джерел

1. Герасименко О.О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструменти реалізації соціальної відповідальності / О. О. Герасименко // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка. – 2012. – № 137. – С. 39-43.
2. Жук В. Напрямки підвищення соціальної відповідальності бізнесу на місцевому рівні / В. Жук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/November/13.htm>
3. Концерн “Галнафтогаз” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.galnaftogas.com/ua/society/nonfinancial/>
4. Король С. Нефінансова звітність підприємства / С. Король // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 6. – С. 102 – 113.
5. Корпоративна соціальна відповідальність: 2012-2013 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gurt.org.ua/articles/17080/>
6. ПАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” за 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.arcelormittal.com.ua/images/pdf/ArcelorMittal_CSR_Report_2011.pdf
7. ПАТ “Арселор Міттал Кривий Ріг” за 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.arcelormittal.com.ua/tenders/doc/akcioneram/amkr/Annual_Report_AMKR_2012_for_NSSMC.pdf

8. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: [моногр.] / [А. М. Колот, О. А. Грiшнова та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – К.: КНЕУ, 2012. – С. 64-68 .

9. Kessler B. For Sustainability “Rethink, Rebuilt, Report” / B. Kessler. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://www.fcpablog.com/blog/2011/12/15/for-sustainability-rethink-rebuild-report.html#>

10. Platinum Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.platinumbank.com.ua>

Список джерел у транслітерації / References

1. Herasymenko O. O. Sotsialnyi oblik ta nefinansova zvitnist yak instrumenty realizatsii sotsialnoi vidpovidalnosti / O. O. Herasymenko // Visnyk KNU im. T. Shevchenka. Ekonomika. – 2012. – № 137. – С. 39-43.

2. Zhuk V. Napriamky pidvyshchennia sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu na mistsevomu rivni / V. ZHuk // [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://old.niss.gov.ua/monitor/November/13.htm>

3. Kontsern “Halnaftohaz” [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.galnaftogas.com/ua/society/nonfinancial/>

4. Korol S. Nefinansova zvitnist pidpriemstva / S. Korol // Visnyk KNTEU. – 2011. – № 6. – С. 102 – 113.

5. Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist: 2012-2013 rr. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://gurt.org.ua/articles/17080/>

6. PAT “Arcelor Mittal Kryvyi Rih” za 2011 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.arcelormittal.com.ua/images/pdf/ArcelorMittal_CSR_Report_2011.pdf

7. PAT “Arcelor Mittal Kryvyi Rih” za 2012 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.arcelormittal.com.ua/tenders/doc/akcioneram/amkr/Annual_Report_AMKR_2012_for_NSSMC.pdf

8. Sotsialna vidpovidalnist: teoriia i praktyka rozvytku: [monohr.] / [А. М. Колот, О. А. Грiшнова та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – К.: КНЕУ, 2012. – С. 64-68.

9. Kessler B. For Sustainability “Rethink, Rebuilt, Report” / B. Kessler. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu. – <http://www.fcpablog.com/blog/2011/12/15/for-sustainability-rethink-rebuild-report.html#>

10. Platinum Bank [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.platinumbank.com.ua>

АННОТАЦИЯ

УЧЕТНЫЕ И АНАЛИТИЧЕСКИЕ КОМПОНЕНТЫ НЕФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ И ИХ РОЛЬ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЕ

**Дерий Василий Антонович, д. э.н., доцент,
заведующий кафедрой аудита, ревизии и анализа,**

**Дерий Мария Васильевна, к. э. н.,
старший преподаватель кафедры учета в производственной сфере,**

Тернопольский национальный экономический университет

Определены дефиниции понятий “социальный учет”, “социальный анализ”, “социальная отчетность” и раскрыто их значение для развития бизнеса. Сопоставлены модели корпоративной социальной ответственности и учета с целью создания новых моделей. Предложено больше внимания уделить Латиноамериканской и глобальной модели корпоративной социальной ответственности. Раскрыты теоретические и практические основы функционирования социального учета и отчетности с выделением их целей, задач, этапов возникновения в хозяйственном процессе. Определены проблемы, перспективы развития и преимущества для предприятий, которые ведут такой учет и анализ. Исследована взаимосвязанность финансовой отчетности и нефинансовой, при этом в финансовой отчетности рассмотрены показатели, которые носят социальный характер. Проведен

детальный анализ экономических, экологических, социальных показателей отчетности по GRI. Сформированы предложения по дальнейшему развитию социальной (нефинансовой) отчетности исходя из интересов предпринимателей и государства.

Ключевые слова: социальный учет, социальный анализ, нефинансовая (социальная) отчетность, социальная модель, экономические, экологические, социальные показатели.

ANNOTATION

REGISTRATION AND ANALYTICAL COMPONENTS of NON-FINANCIAL ACCOUNTING AND THEIR ROLE IN ECONOMIC SYSTEM

**Deriy Vasyl , Ph.D., Associate Professor,
Chief of the Department of Audit, Revision and Analysis,
Deriy Maria, Ph.D.,
senior teacher of the Department of Accounting in Production Sphere,
Ternopil National Economic University**

The definitions “social accounting”, “social analysis”, “social reporting” and their importance for business development has been defined. The models of corporate social responsibility and accounting in order to create new models has been compared. In the article the attention is concentrated on Latin American model and global model of corporate social responsibility. Theoretical and practical principles of social accounting and reporting and their goals are allocated; objectives, stages of the emergence of business processes, problems and perspectives for development are highlighted; Advantages for enterprises which have such type of accounting and analysis are identified. The interrelatedness of non-financial reporting with financial statements are considered and the social indicators in the financial statements are investigated. The detailed analysis of the economic, environmental and social indicators of GRI are defined. Proposals for the further development of social (non-financial) reporting based on the interests of entrepreneurs and the state are formed.

Keywords: the social accounting, social analysis, non-financial (social) reporting, social model, economic, environmental and social indicators.

УДК 657(075.8)

ББК 65.052.9(4Укр)2

**ПРАВДЮК Наталія Леонідівна, д.е.н., професор,
завідувач кафедри організації обліку та звітності
Вінницький національний аграрний університет**

ОГЛЯД ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Зазначено, що розробка сучасної теорії бухгалтерського обліку в Україні має відбуватися синхронно до економічної ситуації, як внутрішньої, так і зовнішньої і це вимагає постійного переосмислення її термінів у вимірі облікової науки. Установлено, що у методологічних дослідженнях бухгалтерського обліку виділяють сфери: інформаційних систем; аудиту; фінансового, управлінського та податкового обліку. При цьому облікова методологія досліджень розгалужується на аналітичний, архівний, експериментальний методи досліджень. Здійснено аналіз існуючих наукових підходів до суті бухгалтерських теорій. Визначено основні напрями реформування системи бухгалтерського обліку у світлі філософського підходу до його пізнавальної функції. Встановлено, що на сьогодні в обліку не існує єдиного методу (підходу) побудови бухгалтерських теорій, а теорія і методологія